

P. L. B. Vokietijos Krašto Valdybos

I N F O R M A C I J O S

Nr 3.

1951 m. birželio mėn. 1 d.

PASILIEKANČIŲ VOKIETIJOJE LIETUVIŲ ĮSIKURIMAS.

Iš nemažo /arti 60000/ lietuvių skaičiaus, karo vėsulo ir tėvynę bolševikams okupavus, atbloktų į Vakarų Vokietiją, dabar dar apie 10000 yra Vokietijoje. Dauguma jų tikisi išemigruoti, bet keli tūkstančiai turės pasilikti čia. Gyvendami daugumoje stovyklose ir laukidami galimybių išemigruoti, tremtiniai lietuviai, kaip ir kitų tautų tremtiniai, net ir tie jų, kuriems dėl sveikatos ar kitų priežasčių emigracija atpuola, vis dar tikisi išvykti ir tų vilčių kabinasi, kaip skęstantis šiaudų.

Tas suprantama. Stovyklose gyvenimas nejaukus, tenka maitintis pusbadžiai, nes iš gaunamų bedarbio pašalpų pragyventi negalima. Tremtiniai mielai dirbtų, kad galėtų šviesiau ir sočiau gyventi, bet nėra lengva darbo gauti. Tuo blogiau, kad lietuvių tremtinių dauguma yra susitelkę tokiose vietovėse, kur pramonės maža, o pabėgėlių labai daug, būtent: Schleswig-Holstein ir Niedersachsen kraštuose /Laender/. Iš šių vietovių ir vokiečių vyriausybė iškelia ten gyvenančius vokiečius pabėgėlius į kitus, darbo tiekiančius rajonus. Pramonės rajonuose, kaip Nordrhein-Westfalen, Stuttgart, Frankfurt a. Main lietuvių visai nedaug.

P. L. B. Vokietijos Krašto Valdybai ši būklė buvo visai aiški ir jau pereinamais metais buvo kreiptasi į vokiečių vyriausybę /Bonn/, prašant leisti tiems lietuviams, kurie nenumato galimybes išemigruoti persikelti į darbo tiekiančius rajonus. Vokietijos Krašto Valdybos pasiūlymas atitiko vokiečių vyriausybės programą ir buvo pažadėta pirmoje eilėje patvarkyti persikėlimą į Nordrhein-Westfalen kraštą, bet keli šimtai lietuvių pateko į kelių šimtų tūkstančių numatytą perkelti vokiečių planą, kurio įgyvendinimas nėra taip greit įvykdomas.

Kaip tik į tuos darbo pasiūlančius rajonus visų bedarbių akys nukreiptos ir ten gauti patalpas labai sunku, nes pramonės centrai labai sunaikinti. Kur yra laisvų statybų vietų, pati vokiečių vyriausybė stato kolonijas arba jų statybą remia. Bet visi pirmoje eilėje rūpinasi savo krašto /Land/ gyventojais, bet ne svetimaisiais. Pav.: į Frankfurt a. Main kasdien važiuoja darbams iš apylinkių 60000 darbininkų. Nordrhein-Westfalen Socialministerija stato kolonijas tremtiniams-užsieniečiams /DP/, bet tuo tarpu pima tik savo krašto stovyklų DP žmones.

Vis dėlto ieškoma visokių galimybių padėti įsikurti pasiliekančiams Vokietijoje lietuviams. Jau suregistruota daug amatininkų. Netrukus, įvykdžius numatytą visų lietuvių surašymą, bus sudarytas pilnas pasiliekančiųjų vaizdas.

Dabar jau iš dalies paaiškėjo, kad pasiliekančiųjų tarpe bus nemaža amatininkų. Turimais daviniais skaičiuojama: 60 šoferių /dauguma dirba/, 20 įvairių mechanikų, 25 šaltkalviai, 20 statybos darbininkų, 11 dažytojų, 15 stalių, 15 batsiuvių ir 20 siuvėjų. Šių amatininkų

dauguma sėdi be darbo. Dėl to prastai padėti išsikurti tokieems dar-
vo profesijose. Steigiant pajamas ar prekybas, rūpinamasi gauti iš
IRO skirtų per vokiečių Pabėgėlių Banką paskolų. Nemažai rūšiesio su-
daro patiems anatininkams ar prekybininkams ir Vokietijos Krašto
Valdybai profesinių dokumentų sutvarkymas. Pagal Vokietijoje veikian-
čią tvarką, kiekvienas, noris savistoviai verstis pagal savo specia-
lų, /prekybą, dirbtuvę/ ar gauti atsakingos darbo, turi turėti
atitinkamą leidimą ir pažymėjimą, kad tame versle esi gana gerai nu-
simanęs. Tai yra nustatoma kvotimais. Mūsų šaliai treptiniai daugumoje
dirbo stovyklų dirbtuvėse ir, tikėdamiesi išemigruoti, apsirūpino
tik IRO profesiniais pažymėjimais. Dabar gi reikia tokius pažymėjimus
gauti iš vokiečių atitinkamų įstaigų. Turima vilties, kad vokiečių
įstaigos šią būklę supras ir taikins dėl neužtektino kalbos mokėjimo
ir kitų aplinkybių pakeliamas sąlygas ir reikalavimus. Yra vietų,
kur vokiečių įstaigos parodė palankumo šiuos klausimus sprendžiant.

Labai svarbu, kad treptiniai, kuriems kelias į užsienį uždarytas
arba abejingas, patys parodytų daugiau iniciatyvos taip tvarkytis,
kad būtų išnaudotos visos galimybės išsikurti čia. Jeigu vėliau pasi-
seks išvažiuoti, tai įdėta iniciatyva ir išieškota energija pravers
ir kitur ir bus naudinga pasiliekančiams.

Turime suprasti, kad kelių metų pilkas, be prošvaisčių stovyklinis
gyvenimas daugelį paveikė migdančiai, daugeliui surakino energiją,
atnešė apatiją ir abejingumą.

Reikia atsipalaiduoti nuo suglebumo ir vėl atgauti energiją ir
dabartumą, kur visomet ir visais amžiais pasižymėjo lituvis.

Kiek F. L. B. Vokietijos Krašto Valdyba remia savo tautiečius emigra-
cijos kelyje, tiek ji rems priverstų čia palikti iniciatyvą.

LIETUVA IR PABALTIJOS UŽTVARA.

Prof. Dr. B e r g s t a e s s e r,
Federalinės Vokietijos Parlamento
narys, Bonneje.

Mūsų bendradarbis turėjo progos pasikalbėti su Federalinės Vakarų
Vokietijos Parlamento atstovu, istorijos prof. Dr. Bergstaesser, ku-
ris jau nuo I Pasaulinio karo metu priclančiai sekė Lietuvos ir ki-
tų Pabaltijės valstybių atgimimą ir apie tai yra parašęs spaudoje
vertingų straipsnių. Prof. Dr. Bergstaesser mūšiai sutiko pareikšti
savo nuomonę apie Lietuvos ir Pabaltijės valstybių reikšmę ryšyje su
visos Europos problema. Jis pažymėjo, jog daugelis atsakingų asmenų
Vakarų Vokietijoje palaiko jo nuomonę dėl Pabaltijės užtvanos.

Atsižvelgiant į dabartinę Vokietijos situaciją, galima suprasti,
kad, gyldenant ir atremiant Sovietų Rusijos pretenzijas ir kolše-
vizmo pavojų, per mažai atkreipiama dėmesio į Pabaltijės valstybių
reikalus.

Šiuo laiku mums, vokiečiams, rūpi artimesni ir svarbesni klausimai,
kaip štai Odros/Neisės linija ir tie brangūs kraštai, kuriuos musai
ir lenkai tiesiog atplėšė nuo mūsų valstybinio kūno. Vis dėlto nor-
reikia užmiršti ir trijų Pabaltijės valstybių, tuo labiau, kad Vokie-
tija nebeturi jokių tautinių pretenzijų į tas valstybes ir todėl
gali apsiriboti vien tik didžiosiomis rytų-vakarų problemomis ir
grynai politiniais priešingumais.

Negali būti abejonių, jog tos trys valstybės priklauso prie Vakarų
Europos bendruomenės. Tam įrodyti pakanka žvilgsnio į jų struktūrą.
Lietuva yra katalikiškas kraštas; Latvija ir Estija - evangelikiški
kraštai. Jau vien tas faktas skiria juos nuo rytų ideologijos.

Su Rusija tie kraštai buvo tik istoriniai sujungti stambiųjų dvarininkų viešpataujanti galybė, panašiai kaip tai buvo Lenkijoje ir Rytų Vokietijoje. Gyventojų dauguma yra valstiečiai, užsėmę žemės ūkio darbus. Jie nepasidavė lenkų bajorų ir vokiečių dvarponių įtakai ir per šimtmečius apgynė savo kalbą ir tautinę kultūrą. Tas atsparumas suteikė jiems tvirtą pamatą po I Pasaulinio karo nuostabių greitumu pastatyti savarankišką valstybės organizaciją. Reikia pažymėti, jog ekonominės sąlygos buvo sveikos ir palankios. Jos buvo valdžios tiksliai stiprinamos, išvystant savarankišką apyvartos reikmenų pramonę.

Man pačiam teko arčiau pamatyti šitą sveiką raidą ir ekonomini sustiprėjimą Lietuvos 20-tų metų pradžioje. Tie patyrimai padarė į mane labai gerą įspūdį. Kadangi tu kraštų gyventojai yra žemdirbiai, ir prie savo gimtosios žemės priauge, jų nusistatymas yra gamtiškai priešingas visagaliniam valstybiškumui ir nusavinimo sistemai, kuri viešpatuoja Sovietų Rusijoje. Prie to dar prisideda kultūriniai skirtumai, kurie Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje po I-jo Pasaulinio karo sąmoningai ir griežtai pasireiškė už sąjungą su Vakarų Europos kultūrine bendruomene. Lietuvoje tas reiškinys dar labiau atsizymėjo ir sustiprėjo Amerikos lietuvių parama ir įtaka, t. y. tų lietuvių, kurie, ilgus metus pagyvenę Jungtinėse Amerikos Valstybėse, grįžo į savo išlaisvintą tėvynę su gana didelėmis santaupomis ir paaukojo jas krašto atstatymui. Latvijoje jau iš senovės pasireiškė tam tikra vokiškos kultūros įtaka. Šen bei ten galima rasti dar prancūzų kultūros pėdsakų.

Visu tu faktų nereikia pamiršti sprendžiant Rytų-Vakarų problemas ir, svarstant rytų sienas ir naujosios Europos bendruomenės plotą, negalima išleisti iš akių Baltijos valstybių.

AUKOS VASARIO 16 GIMNAZIJAI IR VARGO MOKYKLoms

VAKARŲ VOKIETIJOJE. /1951 m gegužės mėn./

Iš J. A. Valstybių. /Pinigais per BALF/

1.	Liet. Trentinių draugija, New York	200, -
2.	BALF 32 skyrius New Haven, Conn.	30, -
3.	Liet. Trentinių draugija, Newark, N. Y.	55, -
4.	S. L. A. 4 apskr. Conn, East Haven, Conn.	45, -
5.	Mrs. A. Kubiliūnas, Paterson, N. Y.	32, -
6.	Miss O. Norkūnas, East Haven, Conn.	10, -
7.	Mr. Pr. Čepėnas, Chicago, Ill.	3, -
betarp.	1. J. Rudvalis, Detroit, Ill.	170, -
	2. Liet. Trentinių draugija, Cleveland, Ohio.	150, -
	3. Worcester liet. Trent. d-ja per Pauliukoni.	70, -
	4. P. Viščinis, Brokton.	57, -
	5. Vl. Pukas, Rockford.	60, 35
	6. K. Misiūnas, Baltimore.	54, -
	7. A. Kudukis, Cicero 50, Ill.	50, -
	8. Mr. P. Zauka, Chicago, Ill.	20, -
	9. kun. Štanevičius, Chicago, per p. Čėsna.	20, -
	10. Miss Česnaitė, Chicago, Ill.	12, -
	11. S. ir A. Skirmantai, Sacramento, Calif.	5, -
	12. M. Šnapšys, Detroit, Ill.	4, -

viso dol. . . . 1.097,35

Siuntiniai. 1.	A. L. T. Ansenia skyrius, Conn. /per A. Kasperavičių.....	5 siun.
Iš Šveicarijos. 1.	Dr. Augėvičius.....	Dm. 19, -
Iš Kanados. 1.	Mažosios Lietuvos Bičiul. draugija /per drą Gerutį/.....	dol. 139,91
Iš D. Britanijos. 1.	Surinkta pinigais per D. B. L. S-gą....	L 55.4.3.
Iš Australijos. 1	Surinkta pinigais per J. Glu- šauską.....	L 20.0.0.

Su padėka gerb. rinkėjams bei aukotojams ir su dėliaugsmu, galėdami
plėsti ir palaikyti vienintėlę laisvame pasaulyje lietuvišką gimnazi-
ją ir vargo mokyklas remiant viso pasaulio lietuviams -

PLB Vokietijos Krašto Valdyba

Pastaba: Informacijų 1 Nr aukotojų sąrašė 3, "Lietuvių D-ja, Mass" pa-
taisoma: "Lietuvai Remti Draugija, Worcester, Mass".

IŠ VARGO MOKYKLŲ BUITIES.

- Aukšti svečiai Vasario 16 gimnazijoje.

Š. m. gegužės mėn. 10 d. Vasario 16 gimnaziją aplankė VLIK Vykd. Tarybos
Pirmininkas prof. J. Kaminskas ir Lietuviybės Išlaikymo Tarybos Pirmi-
ninkas p. Makauskis. Dalyvaujant kviestiems gimnazijos mokytojams ir
švietimo Inspektoriumi Pr. Karaliui bei švietimo Vadybos bendradarbiui
Ad. Venclauskui, įvyko pasitarimas svarbiausiais Vokietijos lietuvių
švietimo reikalais bei kultūros klausimais. Svečiai, apžiūrėję mokinių
bendrą ir gimnaziją, pripažino, kad šioji švietimo įstaiga patei-
sina į ją dedamas viltis ir aukas.

- Vasario 16 gimnazijos atidarymo filmas.

Filmų bendrovė "Welt im Film" atsiuntė tris kopijas filmo mūsų gimna-
zijos iškilnių, įvykusių š. m. vasario 16 d. Diepholze. Kadangi toji be-
drovė už tai nepaėmė pinigų, o atliko darbą ir filmą paruošė dovanai
kaip auką tremtinių mokyklai, tai ir gimnazija savo ruožtu atsilygino.
Gabiiausios juostų audėjos nuaudė puikią tautinę juostą, kuri įteikta
tos geradarės bendrovės direktoriui.
Filmas bus netrukus išsiųstas į didesniąsias lietuvių kolonijas.

- Iš Vasario 16 gimnazijos jaunimo gyvenimo.

Sekminėms mokyklose buvo 10 d. atostogų. Didžioji moksleivių dalis grį-
žo pas tėvus. "Narsiausiasji" gi išvyko į stovyklas: apie 20 skautų į sa-
vo stovyklą, o 10 kitų moksleivių - į tarptautines jaunuomenės stovyk-
las, kur turėjo ir padirbėti prie miškų sodinimo, namų statybos ir tt.
Grįžo visi labai sustiprėję, įgiję naujų patyrimų ir pažiūčių.

- Vargo mokyklų darbo ir tvarkos taisyklės.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba priėmė vargo mokyklų darbo ir tvarkos
taisyklės. Pagal jas, vargo mokyklos numatoma steigti ten, kur dėl
įvairių priežasčių negalėtų veikti normalios lietuviškos mokyklos.
Organizuoti vargo mokyklas ir dirbti jose galės ne tik mokytojai, bet
ir šiaip visuomenėje pasitikėjimą turį asmenys, kurie pajėgs pamokyti
tremtinių vaikus lituanistiniais dalykų.

Vargo mokykl. programa išeinama trimis laipsniais, pagal lankytojų amžių
/I laipsnis 6-10 metų, II-10-14 m. ir III - virš 14 metų/. Priimtose progr.
numatoma išėiti visa tai, ką turi žinoti tremtinys apie Lietuvą, jos ka-
bą, praeitį, dabartį ir savo pareigas. Išėjusieji progr. laipsnių ir išlaikę
egzaminus vargo mokykl. mokiniai gaus atitinkamus pažymėjimus.

Taisyklėse nustatytos ir vargo mokyklų mokytojams atlyginimo normos.
Pirmoji dalis atlyginimo išmokama darbo metu/atsižvelgiant į mokinių
ir atliktų pamokų skaičių, antroji dalis bus iš-

- 5 -

mokama mokiniams išlaikius egzaminus /atitinkamai išlaikiusiųjų mokinių skaičiui./

- Vargo mokyklų mokiniams bus duodami priešpiečiai. BALF remiant vargo mokyklas, tikimasi gauti šiek tiek lėšų mokinių priešpiečiams. Kad ir monkutis priedas prie labai skurdaus tremtinių maisto būtų labai svarbus paskatinimas lankyti lietuviškas mokyklas.

T R U M P A I.

- Amerikos šalpos organizacijos kreipiasi į Bundeskanclerį. Bundeskancleriui Dr. Adenaueriui BALFas, drauge su latvių ir estų šalpos organizacijomis Jungtinėse Amerikos Valstybėse įteikė memorandumą kuriame dėkojama už ikšiolinę tremtinių globą ir liberališką tremtinių reikalais išleistą įstatymą. Toliau memorandumu prašoma pasiliekančie Vokietijoje Pabaltijo tremtiniams suteikti kultūrinei-tautinės veiklės galimybes. Primenama, kad Pabaltijo valstybėse mažumos savo laiku nau dojęsi taip pat tokiomis teisėmis. Prašoma pabaltiečius suteikti vakar inėse Vokietijos srityse ir priimti į Vokietiją iš Austrijos 350 lietuvių, latvių ir estų tremtinių. Šiuo memorandumu BALFas paremia Krašto Valdybos daromas pastangas tą kryptimi.

- JAV valstybių kariuomenės įstaiga Muenchene kviečia rytų Europos kraštų ir Ispanijos piliečius stoti savanoriškai į JAV kariškus dalinius. Patikrinama 80 dol. mėnesinė alga, geras maistas, butas ir apranga, kariškas išmokslinimas JAV valstybėse ir teisė Amerikos pilietybei gauti

- IRO Vyr. Būstinės ir tautinių atstovų posėdyje 1951 m. gegužės mėn. 10 dieną, Hamburge paskelbti svarbesni pranešimai:

1/IRO lėšos leidžia šiai organizacijai veikti iki š. m. pabaigai. IRO likvidacija prasidės sekančiais metais.

2/Britų zonoje veikia šios emigracinės stovyklos: Wentonf emigruojantiems į JAV valstybes, Blankensee prie Luebecko - į Kanadą ir Australiją ir Aurich - laukiantiems išvykti į Kanadą šeimų nariams pas šeimų galvas, maitintojus.

3/Visi, nežiūrint atvykimo į Vakarų Vokietiją termino, gali registruotis IRO įstaigose emigracijai.

4/IRO prašo pagelbėti sudaryti reikiamus dokumentus emigracijai į JAV tiems, kurie patys to padaryti negali. Tuo reikalu esą išleisti nurodymai.

5/Emigraciniai galimumai.

Australija padidino pareikalavimą.

Naujoji Zelandija numato išleisti daugiau emigrantų.

Kanada, be žemės ūkio darbininkų, ims darbininkus kitokiems darbams kasyklų darbams, miško kirtimo darbams, tekstilės darbams moteris namų ruošos darbams ir auto bei lėktuvu mechanikus.

Norvegija pageidauja ir priims diplomuotus gydytojus ir dantistus.

6/IRO nutarė padengti laidotuvių išlaidų iki 130.-DM tiems, kurie miršta IRO ligoninėse.

7. Vaikai našlaičiai sukeliama į Blankensee. Jų emigracija ir globėjų suradimu rūpinasi specialiai komisija. Našlaičiai perduodami tik į geras šeimas.

8. IRO registruoja senesnio amžiaus asmenis DP stovyklose. Kadangi vokiečių kraštų vyriausybės nenoriai imasi jų globos, kreiptasi į Bonn vyriausybę, kad šitokiems išlaikyti ji skirtų lėšų biudžeto keliu.

ŽENIOS IŠ STOVYKLIJ

H a m b u r g a s.

Keturiose Hamburgo stovyklose dar gyvena apie 150 lietuvių, daugiausia seniau visokiais atžvilgiais garsėjusioje Zoo stovykloje. Kaip ir kitose stovyklose, čia vargsta mediniuose barakuose ir net "bačkose" ligoniai, seneliai, daugiavaikės moterys. Vienas charakteringas skirtumas yra tas, kad tokiame didmiestyje, iš seno pripratusiems prie svetimtaučių, visu mažiausia jaučiamas kasdieniniame gyvenime koks nors svetimtaučių išskyrimas ar jiems neapykanus. Visose įstaigose užsieniečiai lygiai mandagiai aptarnaujami, ko negalima pasakyti apie Vokietijos provincijas.

Inž. Stauskui laikinai išsikėlus į Diepholz mokytojauti, apylinkėi vadovauja J. Sragauskas. Emigracijos ir šalpų reikalais energingai talkininkauja jaunas tautietis J. Valaitis, nors ir pats nelabai stiprios sveikatos.

Šioje didmiesčio masėje yra be abejonės nemaža pavieniai gyvenančių lietuvių. Bet juos tiek veikia to lyg tarptautinio miesto atmosfera ir jie užimti visokiais, kartais sunkiai suprantamais bei nusakomais verslais, kad nejaučia pareigos dėtis į lietuvių bendruomenę. Vis dėlto atsitinka, kad privačiai gyvenantieji, atkeliantys į patušėjusias užsieniečių stovyklas, padidina lietuvių bendruomenės narių skaičių. Taigi, atsiranda naujų narių. Čia kartais nerimaujama dėl sovietų zonos artumo ir daug kas laukia ir tikisi išemigruoti, nors jų viltys vargu ar pateisinamos.

Neustadtas Holsteine.

Povandeninių laivų buvusios mokyklos ir kareivinių skaitlinguose blokuose tebegyvena apie pustrėčio šimto lietuvių. Jie beveik visi išgyveno kelis kilnojimus, tai iš stovyklos į stovyklą, tai iš bloko į bloką. Blokams patušėjęs, atkeliami vokiečių pabėgėliai. Jų tarpe ir klaipėdiečiai, kurie, su savo seniūnu Pareigiu, beveik visi sugūžėjo į tuos blokus.

Dideliame lietuvių skaičiuje dar yra ir keletas visuomenininkų: apylinkės pirmininkas dras Remeika; pats ligonis, bet kurį laiką ligonių ir vargšų globėjas dras Sakalauskas; sumanymų pilnas ponas Zilius ir kiti. Gal jūros artumo, drėgnumo, dažnų ūkanų įtakoje čia žmonėse daugiau pastebimas alkoholio pamėgimas, kuris dar labiau suvargina jau ir taip skurdų šeimų gyvenimą.

Sitame, prie jūros prisiglaudusiame Holsteine užkampyje nėra jokių vilčių kokio darbo gauti ir jeigu lietuviai čia turės ilgiau pasilikti, tai jie ilgiems metams nuteisti neveikliam stovyklos, pašalpų gavėjų gyvenimui, kas kart labiau migdančiam iniciatyvą, silpnesniam žmones dvasiniai ir materialiai. Ir čia laukiama emigracijos, nors čia daugiau pastebima resignacija ir pasiruošimas sutikti likti Vokietijoje.

KLIUTYS TREMTINIAMS ISTIURTI VOKIETIJOJE.

Tautiniu Komitetu ryšininkas prie I.R.O. vyr. būstinės Muenchone, prof. dras Pirkmajer, gegužės mėn. 22 d., kreipėsi į tarptautinių labdaros organizacijų ryšininką raštu, kurio turinį čia paduodame, atkreipdamas dėmesį į Vokietijos vyriausybės nepalankius tremtiniams viešus pareiškimus.

1. Iš 1951. V. 17 "Suoddeutsche Zeitung" Nr. 11 sužinojau, kad Bavarijos valstybės sekretorius pabėgėlių reikalams, prof. Oberlaender, Europos Pabėgėlių Įstaigos steigimo Strasburge klausimu pasakė štai ką:

"Šiuo metu mums vargiai tenka laukti iš Europos Pabėgėlių

- 7 -

įstaigos materialinės pagalbos. Mums reikalingi pirmoje eilėje pinigai kreditai. Kas liečia pinigus, aš esu visai be iliuzijų. Ir ateityje mes turėsime pasikliauti tik savomis jėgomis."

Prof. Oberlaender mato savivalbos išėitį tik pagreitinatoje tremtinių emigracijoje, nes jiems dabar skiriama okupacinių išlaidų biudžete 240 milijonų markių.

"Šia suma", sako valstybės sekretorius, "mes galėtume finansuoti visą Bavarijos pabėgėlių administraciją".

2. Aš negaliu nustatyti, ar šis pareiškimas dėl okupacijos išlaidų biudžeto sumu yra paremtas faktais, bet aš žinau, kad atsakingi Vokietijos vyriausybės vyrai dažnai kalbėjo apie okupacijos išlaidas tokiu būdu, kad Vokietijos visuomenė gauna neteisingai nuspalvintas informacijas, kurios dažnai veda prie nemalonių politinių reakcijų.

3. Aukščiau minėtu atveju ši viena iš svarbiausių Vokietijos vidaus politikos problemų vokiečių dienraščių skaitytojams nušviesta tokiu būdu, kad atrodo, jog vien dėl tremtinių kaltės negali būti išspręsta Vokietijos pabėgėlių problema. Šitoks reikalo nušvietimas, suprantama, padidins pabėgėlių ir visų Vokietijos gyventojų neapykantą tremtiniam juo labiau, kad problema patiekliama tik kaip grynai piniginė problema. Gerai žinoma, kad į tremtinius žiūrima kaip į visų blogybių šaltinį.

4. Niekas negali nuneigti fakto, kad tremtiniai įvykdė eilę sunkių nusikaltimų ir tuo sukėlė bendrą nepalankią opinią tremtinių atžvilgiu. Bet aš manau, kad be sistematingo nusikaltėlių sekimo ir bausmių tiems kurie nedorai elgiasi, reikėtų imtis priemonių, kurios pašalintų psichologines kliūtis tremtinių išsiliejimui į vokiečių tūkį.

5. Tokios oficialios kalbos, kaip aukščiau minėtoji, sudaro atmosferą kurioje psichologinis tremtinių įsijungimas nebėra galimas.

6. Šia proga norėčiau paminėti Auerbacho bylą, kuri patiekliama visuomenei taip, kad ja nepaprastai pakenkiama tremtinių sugyvenimui su vokiečiais.

7. Aš manau, kad tremtinių išikūrimui Vokietijoje pirmoje eilėje turi būti sudarytos palankios psichologinės sąlygos, kurias galėtų sekti ekonominis ikurdinimas.

8. Todėl aš esu nuomonės, kad ši problema yra viena iš svarbiausių. Ji turėtų būti studijuojama ir gvildenama kartu su Aukštąja Komisija ir Vokietijos vyriausybe.

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS.

"DIE WELT" Nr 120, 1951.V.26 ilgesniame straipsnyje apie žmonių trūkumą sovietu ginklavimuisi mini naujus metodus sukolchozinime. Didieji kolchozai jungiami į milžiniškas latifundijas, su tikslu, steigti kolchozinius miestus. Pačios Rusijos plotuose pasipriešinimas naujiems planams buvęs toks stiprus, kad jų vykdymas pristabdytas. Pabaltės kraštams toks procesas reiškias atvirkščią istorijos eigą, tik bolševizmo ženkle. Atgaivinami milžiniški dvarai, o vieton žemvaldžių-baronų pasodinami žemvaldžiai-biurokratai.

TARYBINĖS SPAUDOS PUSLAPIUOSE.

- Visur kalta bloga vadovybė.

"Tiesos" vedamajame kovo mėn. 23 d. rašoma: "Kolūkiu sustambinimas sudaro itin palankias sąlygas plačiai išvystyti statybas kolūkiuose." Bet paprastai tariant reikalas yra toks: sukūrus vėl mil-

žiniškas, bolševikinių biurokratų valdomas ir eksploatuojamas latifundijas, reikia galutinai sunaikinti individualias sodybas ir pastatyti tų didžiųjų dvarų trobesius, lyg kokius žemės ūkio fabrikus.

Lietuva nėra didelis kraštas, vis dėlto ir nespecialistui aišku, kad tokia statyba normaliai pareikalautų kelis šimtus milijonų plytų kasmet. Kas gi iki šiol pasiekta? O gi Dotnuvos "Aušros" kolūkio plytinė pagamino 40 tūkstančių, Plungės "Pergalės" - 75 tūkstančius ir Klaipėdos Mičiurino - 100 tūkstančių plytų. Iš statybų ravyko tik dvi: Dotnuvoje pastatyta mūrinė karvidė, o Pasvalyje baigiamos statyti dvi karvidės. Tai ir viskas iš tokios milžiniškos statybos programos.

Kas gi kaltas? Štai kas, laikraščio žodžiais: "Svarbiausioji priežastis, dėl kurios liko neįvykdyti eilės rajonų kolūkiuose vietinių statybinių medžiagų gamybos ir mūrinės statybos planai, yra vietinių partinių, tarybinių organų, kaimo ir kolūkių statybos skyrių blogas vadovavimas kolūkiuose".

Pagal laikraštį iš vienos pusės "Respublikos miškai... jokiomis sąlygomis negalės duoti tiek medienos, kiek jos reikia plačiai kolūkinėi statybai", iš kitos pusės iš Lietuvos į Rusiją vis dėlto eksportuojami net gatavi suneriamieji mediniai namai.

Iš vienos pusės laikraštis su pašaipa kalba apie laisvosios Lietuvos pastangas pastatyti mūrinę Lietuvą: "Savo laiku buržuaziniai vadeivės daug plepėjo apie mūrinę Lietuvą", bet iš kitos pusės neišku, kiek šimtmečių truks tokio tempo statyba, kokia vykdoma dabar. Miško medžiagos statyti nėra, bet nėra ir malkų plytų degimui. Statybai talkininkauti turėtų kitos įmonės, bet pagal laikraštį: "Victinės pramonės ir gamybinės kooperacijos įmonės ne visur dirba su pilnu aktyvumu. Yra atsitikimų, kada be rimtų priežasčių šios įmonės stovi be darbo".

Tokia tai yra tvarka paties laikraščio žodžiais.

- Net komunistai neina mokyti komunizmo.

Šių metų "Tiesos" Nr 69 rašo: "Blogai mokslas organizuotas rajono vakarinėje partinėje mokykloje. Visose trijose grupėse būna mažas klausytojų lankomumas. Štai, iš pirmos grupės 23 klausytojų į užsiėmimus ateina 9-11 klausytojų... Komunistas drg. Skibickas iš viso nustojo lankas partinę mokyklą.

-- O mokytojai nemoka mokyti.

Tame pat laikraštyje rašoma: "Drg. Laukaitis užsiėmimams nepasiruošęs, blogai juos atlioka, medžiagą ištisai be paaiškinimų perskalto iš brošiūrų... Propagandininkas taip pat daro politines klaidas. Firmojo pasaulinio karo kilimo priežastimi jis laiko Vokietijos paskelbimą karo Rusijai... Arba į klausytojo drg. Rinkevičiaus klausimą, kaip apibrėžti buožę, jis kalba apie žemės plotą, bet nieko neiškina apie samdomos jėgos išnaudojimą".

Tai su tokiu entuziazmu moko ir mokosi komunizmo mokslo.

- Kaip laikai keičiasi!

Dusėtu kraštas buvo garsus savo arkliais ir ūkininkų meile arkliams, jų pasididžiavimu. Dabar arkliais ant Dusėtu ežero žiemą buvo ruošiamos arklių lenktynės, o sekantiesiems važiuojant į ražnyčią, buvo neorganizuotai lenktyniaujama. Negailėta pinigų laisvosios Lietuvos laikais veisliniams žirgams, o vienam tokių žirgą įsigijus, visa apylinkė tai žinodavo ir tuo didžiudavosi.

Dabar "Tiesos" 74 Nr rašoma: "Dusėtu rajone žlugdomas gyvulininkystės išvystymas... Sužlugdytas galvijų, paukščių ir arklininkystės išvystymo planas... Fermose nekvojama už gerą visuomeninių gyvulių priežiūrą bei šėrimą, už prieauglių išsaugojimą...".

Arkliai iki šiol laikomi pas kolūkiščius... "Pergalės vėliavos" ir eilėje kitų kolūkių nebuvo paruoštos gyvuliams patalpos, blogai organizuota priežiūra ir šėrimas. Dėl blogos priežiūros šiame kolūkyje visuomeniniai gyvuliai labai neproduktyvūs, jų tarpe plečiasi ligos."

- Nesuprantamos sąskaitos.

P. Jalmekas rašo "Tiesoje" Nr 74 Š.m. kovo mėn. 8 dieną, gavęs TSRS Ryšių ministerijos įgaliotinio valdybos prie Lietuvos TSH Ministrų Tarybos 1951 m. kovo mėn. 7 dienos sąskaitą Nr 116, daug kartų ją skaičiau, bet suprasti negalėjau. Manau, kad visi, kam teko susidurti su minėtos įstaigos sąskaitomis, bus panašioje padėtyje. J susidurti dar teks daug kam, nes sąskaita standartinė, išspausdinta spaustuviėje lietuvių ir rusų kalbomis. Toliau duoda sąskaitos lietuvių kalba išdarytą tekstą, bet nepažymi, ar rusų kalba yra nors viena klaidelė.

- Nesugaudomi autobusai.

Taip rašoma toje pačioje "Tiesoje". "Klaipėdos autotransporto kontoros viršininkas Kiprėjevas nesirūpina, kad autobusai kursuotų prisilaikant eismo tvarkaraščio. Keleiviai, kuriems tenka naudotis tarp miestinių autobusų paslaugomis, pagrįstai teigia, kad toks tvarkaraštis visiškai neegzistuoja. Norint išvažiuoti, niekuomet negalima žinoti, ar atsiras autobusas, ar ne.

Keleivių padėtis tuo labiau nepavydėtina, kad Klaipėdos miesto vykdomasis komitetas iki šiol neįgyvendino savo jau gana seniai priimto nutarimo, kuriuo turi būti išskiriamos patalpos keleivinei autobusų stotčiai įrengti. Tad žmonės, tiksliai nežinodami, kada jiems pasiseks "pagauti" autobusą, dažnai su vaikais priversti stovėti valandomis prie autobusų sustojimo vietos po atviru dangumi, šaltyje. Lietuje ir laukti, kol jiems "nusišypsos laimė". Nepaisydami jokie grafiko kursuoja ir miesto autobusai".

- Vilniuje "Kantrybės stotis".

Iš "Tiesos" Nr 79 aiškėja, kad Vilnius socialistiškai lenktyniauja su Klaipėda dėl blogiausio keleivių aptarnavimo. Klaipėdai teks pirmenybės palmė, nes draugas Brazovskis, autotransporto valdybos viršininkas, pastebėjo Vilniaus autobusų stotyje blogumus, kurie vilniečiuose mupelnė jai "Kantrybės stoties" vardą, ir ėmėsi "priemonių minėtos autobusų stoties darbui pagerinti". Padidintas autobusų skaičius, o "keleiviai informuojami apie autobusų išvykimą".

Tai ne juokai ir ne juokų skyriuje patalpinta žinutė. Tikrai pasiektas tokia pažanga, kad keleiviai dabar net nežino kada autobusai išvyksta. Tiesa, tekių džiugaus rezultato pasiektas tik aukščiausio autoriteto dėka: Vyriausios autotransporto valdybos prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos viršininko.

- Štai, į Čiukotiją atėjo laisvė ir laimė, o Amerikos ir Anglijos šalyse mes matome vergovę.

Šitaip rašo "Tiesa" Nr 79 recenzijoje apie į lietuvių kalbą išverstą stalininės premijos laureato romaną "Alitetas išeina į kalnus". Vakarų pasaulis gi nieko nežino apie tai, kad Čiukotija visais atžvilgiais pralenkė Ameriką ir Angliją, "Imperialistų pavergtas šalis".

- Įvykiai Korėjoje.

Ne viena redaktorius pavydės Liaudies armijos vyriausios vadovybės pranešimų formulavimui. Tiesoje tie formulavimai užima beveik visą da 10 - 12 eilučių plotą ir jame visada rasi tokį sakinį: "Šiandien paskelbtame Korėjos liaudies demokratinės respublikos Liaudies armijos vyriausiosios vadovybės pranešime sakoma, kad Liaudies armijos dalys drauge su kinų savanoriais visuose fronto

baruose inirtingai tebesikauna su priešū, darydamos jam didelius gyvosios jėgos ir technikos nuostolius.

Likusios dvi - trys cilutės kiekvieną dieną šiek tiek kitokios, bet trys ketvirtadaliai prancšimo yra pastovūs. Taip buvo "Tiesos" 75 ir 79 Nr Nr, bet 31 Nr, dėl įvairumo, paliktas tik viršminėtas tekstas. Kad būtų paprasčiau, ir 86 Nr tas pats tekstas atspausdintas, nieko nepridedant. Tuo laikraštis darosi labai įdomus, savas ir gerai pažįstamas. Jį galima skaityti užsimerkus, nes su laiku viską atmintinai žinai.

- Darbo žmonių laiškai ir skundai.

Šitokia antraštė "Tiesa" duoda 31 Nr savo vedamąjį. Po tiekės metu "didžiausių socialistinių laimėjimų" laikraštis randa reikalo pamokyti ministerijas, visokias žinybas, kooperatyvų sąjungas, miestų savivaldybes ir pan., kaip elgtis su laiškais. Visų pirma atkreipiamas dėmesys į tai, kad laiškai rašomi tam, kad į juos būtų atsakyta. Šitoks socialistinis išradingumas nustebintų vakarų pasaulį. Kai kas gal netikės, kad šitokios tezės skelbiamos oficiozo vedamajame.

Socialistinėje santvarkoje viskas galima, todėl skaitytojas nepri- valo stebėtis, jeigu vedamajame rašoma: "Vilniaus miesto vykdomajame komitete dar iki šiol darbo žmonių laiškai, skundai, pareiškimai negauna tinkamos eigos. Laiškai tvarkingai užregistruojami ir tvarkingai persiunčiami žemesnėms įstaigoms. Apie tai, kas daroma iškeltiems trūkumams pašalinti, vykdomojo komiteto darbuotojai dažnai užmiršta patikrinti."

Raštų registracijos kultūra plačiai bujuoja jau caristinėje Rusijoje. Ten, jau prieš šimtą metų, registratūros valdininkai turėdavo net kelių laipsnių labai komplikuočius titulus. Tvarkingą registraciją ir "Tiesa" pagiria, bet vis dėlto švelniai papeikdama parašo:

"Praėjo daugiau kaip trys mėnesiai, bet jokio atsakymo nei apie rezultatus, nei iš viso apie tai, kas daroma iškeltiems faktams patikrinti, negauta."

- Kaune pagamintieji namai - prie Volgos.

"Tiesa" š. m. kovo mėn. 23 d. rašo, kad "Respublikos miškai joms sąlygomis negalės duoti medienos" savaį statybai, bet matuškai Rusijai - kas kita. Čia giriamasi balandžio 6 d.: "Gražią dovaną pateikė Kuibyševio hidroelektrinės statytojams Kauno medžio apdirbimo kombinatas. Prieš kurį laiką buvo išsiusti 25 standartiniai sudedamieji gyvenamieji namai ir tt."

- "Krikščioniškosios moralės reakcingumas" skelbiamas "Tiesos" 31 Nr, kur duodamas drg. Ragausko Vilniuje skaitytos paskaitos turinys. Tarp kitko rašoma:

"Krikščioniškoji moralė visados stovi išnaudotojų interesų saugyboje. Ji yra įrankis išnaudotojų masėms pavergti, jas laikyti paklusnias. Reakcinės krikščioniškosios moralės esmė ryškiai parodo jos būdingi ypatumai. Vienas iš jų - tai stengimasis žmogaus dėmesį atitraukti nuo tikrovės, nuo kovos prieš išnaudotojus."

Tokiomis paviršutiniškomis, pigiomis ir nuvalkiotomis frazėmis klibama ir toliau. Pagaliau aiškiai pareiškiama:

"Būdama išnaudotojų klasės moralė, krikščioniškoji moralė visiškai neišivaizduojama socialistinėje visuomenėje, kur panaikintas žmogaus išnaudojimas kito žmogaus."

IVAIRIOS ŽINIOS.

- Pagal "Trybuna Ludu" sovietai turi per 120 radio stočių ir apie 20000 radio mazgų. Kapitalistų kraštuose radio neša demoralizaciją, o sovietuose taikos, pažangos ir aukštos kultūros idėjas.
  - "Informacija Prasowa" Nr 265 pastebi, kad Lenkijos spauda iki šio susilaikydavo pulti maršalą Pilsudskį, bet dabar "Trybuna Ludu" /Nr Nr 225, 227/ jau pradėjo puolimo kampaniją.
  - "Informacija Prasowa" Nr 265 rašo, kad "Lenkų Mokslių Institutas" New Yorke ir ten pat įsikūrusi Ukrainiečių Meno Akademijs pradėjo viešas paskaitas ir diskusijas lenkų ir ukrainiečių kaimyninių santykių klausimais.
  - "Nasza Emigracja" Nr 19/130 praneša, kad š. m. gegužės mėn. 19d. Augsburgėje įvyko Lenkų Susivienijimo Vokietijoje veikėjų konferencija, dalyvaujant Lenkų Vyriausybės /Londono/ delegatui. Konferencijoje svarstė artimos ateities problemas. Nustatyta, kad Vokietijoje pasiliks pakankamai asmenų, kurie galės tinkamai rūpintis pasiliekančiais lenkais ir atlikti visas lenkų Vyriausybės uždėdamas pareigas. Kartu prieita išvados, kad darbų stoka prives lenkų Vokietijoje prie galutinio skurdo ir todėl tenka atnaujinti dar kartą visų lenkų be jokios išimties perkėlimą už Vokietijos ribų akciją.
  - "Nasza Emigracja" Nr 19/130 rašo: "Š. m. gegužės mėn. 20 dieną Augsburgėje įvyko Lenkų Tautos Fondo Vokietijoje Komisijos posėdis. Pranešta, kad Vokietijoje Tautos Fondui surinkta iki 1951.3.30. 77.837,56 DM. iš kurių 72.119,50 už parduotus ženkliukus. Administracijos ir propagandos išlaidos sudarė 9%.
  - "Nasza Emigracja" Nr 19/130 rašoma, kad Generalinis I. R. O. Direktorius ponas J. D. Kingsley skiriamas Korėjos pabėgėlių reikalams viršininku, paliekant kartu ir I. R. O. Generaliniu Direktoriumi.
  - "Nasza Emigracja" Nr 19/130 praneša, kad specialus 22 milijonų dolerių fondas jau padėjo įkurdinti 25000 asmenis "Hard Core" kategorijos ir tikimasi, kad galės padėti įkurdinti ir likusius 10000.
  - Š. metų kovo mėn. 31 dieną Vokietijoje buvo DF su pilnu statusu 151471 asmuo/ amerikiečių zonoje 89229, anglų zonoje 53232 ir prancūzų zonoje - 9000/.
  - "Ostatnie Wiadomości" Nr 48 rašo, kad Berlyno vokiečių spauda praneša apie priešsovietines demonstracijas Stettinė /Szezecinie/. Viename restorane įvykus kivirčams tarp sovietų karių ir civilių lenkų, sovietų karininkas nušovė 4 lenkus ir 6 sužeidė. Šiai žinia pasklidus mieste, buv. Vilhelmo aikštėje susirinko žmonių minia ir bandė sugriauti raudonosios armijos paminklą. Milicija ir gaisrininkai demonstrantus išvaikė. Apie 400 asmenų suimta.
  - Lenkų egzilinės vyriausybės ministerio apsilankymas Vokietijoje. Š. m. gegužės mėnesio paskutiniuosiomis dienomis Vokietijoje gyvenančių lenkų stovyklose lankėsi ministeris Z. Rusinek, kuris 1945-46 metais buvo lenkų Wildflecken stovyklos vadovas ir vėliau Vokietijos lenkų tremtinių pirmininkas.
- Ta proga Hoextery įvyko lenkų vadovybės konferencija, kurioje aptarti šie klausimai:
1. Vokietijoje pasiliekančių lenkų aprūpinimas butais ir darbu,

- 12 -

2. Pagalba iš Vokietijos norintiems išvažiuoti, /emigruoti/
3. Netekėjusių moterų su vaikais ir našlaičių problema,
4. Sudarymas sąlygų lenkų vaikams Vokietijoje lankyti lenkiškas pradžios ir vidurines mokyklas,
5. Lenkų tikibiniai reikalai,
6. Tarptautinio bendradarbiavimo reikalai /INCOPORE/,
7. Džiovininkų, invalidų ir senelių globa,
8. Sudarymas bendros ir vieningos lenkų tremtinių organizacijos,
9. Lenkų spaudos reikalai,
10. Teisiniai reikalai,
11. Lenkų namų statyba,
12. Tautos Fondo rinkliavos reikalai,
13. Kompensacijos buvusiems kacetininkams ir
14. Atlyginimas ūvusio karo metu prievarta atvežtiems darbininkams.

o o o o o

FLB Vokietijos Krašto Valdyba artimiausioje ateityje išleids ypatingo dėmesio vertą, vaikams ir jaunimui pritaikintą žinomo pedagogo ir rašytojo Antano G i e d r i a u s knygą

" T Ė V Ų P A S A K O S "

Ilustracijos dailininko J. K a m i n s k o.
Platintojai ir atskiri asmenys gali jau dabar užsisakyti r. Vokietijos Krašto Valdybos leidykloje /Lithuanian National Committee, /20a/ Hannover-Kleefeld, Hegelstrasse 7, Germany British Zone/

o o o o o

Lietuvos laisvinimo kova negali būti suprantama be gimtojo žodžio, lietuviško rašto, be lietuviškos knygos. Ilgas tremties metas mūsų kalboje įnešė daug svetimybų, su biaužiojo ją. Atsivežtas iš Tėvynės šiaudinių pastogių skarbūs lietuviškas žodis palaipsniui pamirštamas. nes jo vietoj skverbiasi kitos kalbos. Laikas atkovosimos Tėvynės kalbai padarytą skriaudą atitaistiti! O tai galime atlikti tik

LIETUVIŲ KALBOS VADOVO

padedami ir skaitydami kitas lietuviškas knygas

/21a/ Bad Salzuffe,
Baumstrasse 17,
V o k i e t i j a